

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Hagiográfia és himnológia

2026–2027

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babes–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet / Tanszék	Magyar Irodalomtudományi Intézet
1.4 Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom (önálló)

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	LLM4065 Hagiográfia és himnológia							
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	dr. Gábor Csilla egyetemi tanár, a MTA külső tagja							
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	dr. Gábor Csilla egyetemi tanár, a MTA külső tagja							
2.4 Tanulmányi év	II.	2.5 Félév	4	2.6 Az értékelés módja	K	2.7 A tantárgy típusa	Tartalma szerint A tantárgy jellege (kötelező/választható/fakultatív)	DS V

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1 Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium	1
3.4 A tantervben szereplő össz-óraszám	42	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium	14
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					28
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					10
Szemináriumok / házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					16
Konzultáció					2
Vizsgák					0
Más tevékenységek.....					
3.7 Egyéni munka össz-óraszám	56				
3.8 A félév össz-óraszám	98				
3.9 Kreditszám	4				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	aktív jelenlét
--------------	----------------

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

	tanterem, vetítő, laptop
4.2 Kompetenciabeli	aktív jelenlét a vizsgálandó szövegek ismerete szeminárium terem, vetítő, laptop

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	infrastruktúra egyes témákhoz (vetítő, laptop, internet); könyvek jelenlét (az előadásokon való részvétel ajánlott)
5.2 A szeminárium lebonyolításának feltételei	infrastruktúra egyes témákhoz (vetítő, laptop, internet); könyvek jelenlét (a szemináriumokon való részvétel kötelező)

6.1. A tanulmányi program elvégzése során elsajátított kompetenciák

Szakmai kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CP1	Interkulturális kompetenciával bír.
CP2	Alkalmazza a kulturális és művészeti kifejezésformák sokféleségét.
CP3	Alkalmazza a társadalom- és bölcsészettudományok területén szerzett ismereteit.
CP10	Naprakészen tartja szakmai ismereteit.
Transzverzális kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CT1	Alkalmazza a tudományos módszereket.
CT2	Alkalmazza a kutatási etika és a tudományos integritás elveit a kutatásban.
CT3	Információforrásokat használ.
CT5	Írásban közöl információkat.
CT8	Képes az önreflexióra.

6.2. A tanulmányi programra jellemző kimeneti követelmények

A tantárgy által megcélzott kimeneti követelmények		
Kompetencia kódja	Ismeret és megértés	Specifikus tudományos készségek

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

CP2, CP3, CP9, CP12, CP13, CT1, CT2, CT3, CT5, CT6, CT8	1. A hallgató felismeri, megérti, leírja, magyarázza, összefoglalja és szintetizálja az irodalomtudományi, valamint kultúr- és civilizációtörténeti ismereteket.	1. A hallgató a megszerzett ismeretek alapján szövegeket értelmez, illetve leíró, érvelő vagy kritikai elemzéseket dolgoz ki. A hallgató összefüggéseket teremt a tanult diszciplínák között, hogy kialakítsa a szakterület integrált modelljét. A hallgató nyomon követi a szakterület tudományos és technológiai fejlődését.
CP2, CP3, CP9, CP12, CT1, CT3, CT5, CT6	2. A hallgató leírja az irodalomelmélet alapvető fogalmait, és alkalmazza azokat a magyar irodalomra.	2. A hallgató alkalmazza az irodalom tanulmányozására jellemző módszertani és elméleti modelleket.
CP3, CP12, CT1, CT2, CT3, CT4, CT5, CT6, CT7, CT8	3. A hallgató érti és alkalmazza a kutatómódszertant, valamint a szakterületre vonatkozó akadémiai és szakmai etikai normákat.	3. A hallgató témavezetői irányítással kutatást végez, és konkrét adatok (irodalmi szövegek, nyelvi, irodalmi vagy kulturális információk) alapján elemzést készít.

7. Tárgy-specifikus kimeneti követelmények

Ismeret és megértés
1. A hallgató ismeri a közép- és kora újkori hagiográfia fő korszakait, irányzatait és alapvető reprezentációs formáit.
2. Áttekintéssel rendelkezik a hagiográfia és himnológia gondolati folyamatairól.
3. Ismeri a diszciplína meghatározó szerzőinek és műveinek jellegzetességeit, valamint azok retorikai sajátosságait.
4. Ismeri a témakör értelmezéséhez szükséges alapvető elméleti, módszertani megközelítéseket, valamint a releváns szakirodalmat.
Specifikus tudományos készségek
1. A hallgató képes hagiográfiai szövegek elemzésére alapvető szempontok (pl. műfaj, retorika, kontextus) alapján.
2. Képes a témakör irodalmi és egyéb mediális jelenségeinek történeti és kulturális kontextusba helyezésére, valamint különböző értelmezési szempontok alkalmazására.
3. Képes alapvető kutatási módszerek (pl. szövegelemzés, forráskritika) alkalmazására, valamint megállapításainak szakszerű és koherens, tudományos igényű megfogalmazására szóban és írásban.
4. Képes szakszerűen, a tudományos normáknak megfelelően szóban és írásban megfogalmazni megállapításait, valamint a hivatkozási normák következetes alkalmazására.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. A hagiográfia mint kutatási téma: társadalomtörténeti háttér, módszerek, irányok, írott és vizuális műfajok	– fogalomalkotás – magyarázat – összehasonlítás	
2. Hagiográfia és lelkiségtörténet: középkori mozgalmak és a szentek tisztelete	– összehasonlítás – megfigyeltetés – bemutatás	
3. Középkori legendáriumok, tipológia	– leírás – elbeszélés – magyarázat – szemléltetés	

4. Szent-típusok: a férfi szentek kategóriái és kultuszuk alakulása	– magyarázat – elbeszélés – rendszerezés – szemléltetés	
5. Szent-típusok: női szentek és női társadalmi szerepek	– előadás – magyarázat – rendszerezés – szemléltetés	
6. A csoda antropológiája és morfológiája	– előadás – magyarázat – leírás	
7. A középkori szentkultuszok újraértelmezése a kora újkorban: legenda, história, prédikáció	– előadás – elbeszélés – szövegértelmezés	
8. Himnológia: műfaji, verstani, tartalmi, retorikai, funkcionális kérdések. Hogyan olvassunk himnuszot és szekvenciát?	– magyarázat – szemléltetés – összehasonlítás – rávezetés	
9. A patrisztika korának himnuszai: antik poétikai tradíció és didaktikus funkció	– előadás – elbeszélés – magyarázat	
10. Ambrosius, Prudentius, Venantius Fortunatus himnuszai	– magyarázat – leírás – megfigyeltetés	
11. Középkori himnuszok: átpoétizált teológiai témák	– leírás, bemutatás – magyarázat	
12. Aquinói Tamás, a költő és az antik himnológiai tradíció	– bemutatás, leírás	
13. Himnológia és hagiográfia: verses zsoltoszmák	– előadás, elbeszélés – magyarázat	
14. Összegzés, kitekintés	– interaktív összefoglalás	
Bibliográfia		
Primér bibliográfia		
1. Szent Athanasziosz, <i>Szent Antal élete = A III–IV. század szentjei</i> , bev., jegyz. Vanyó László, Bp., 1999, 41–117.		

2. Jacobus de Voragine, *Legenda aurea*, szerk., utószó, jegyzetek és részben ford. Madas Edit, Bp., 1990.
3. *Legendák és csodák (13–16. század)*, szerk. Madas Edit (részben fordította is) és Klaniczay Gábor, Bp. 2001. (Szentek a magyar középkorból 2.)
4. Sík Sándor, *Himnuszok könyve. A keresztény himnuszok remekei latinul és magyarul*, Bp., 1943; internetes változat: www.ppek.hu
5. *Amor sanctus. Szent szeretet könyve*, ford., magy. Babits Mihály, Bp., 1933 (vagy valamelyik későbbi kiadás)

Szekundér bibliográfia

1. Peter Brown, *A szentkultusz*, Bp., 1993.
2. Ságthy Marianne, *Versek és vértanúk: A római mártírkultusz Damasus pápa korában*, Bp., 2003.
3. Ságthy Marianne, *Isten barátai: Szent és szentéletrajz a késő antikvitásban*, Bp., 2005.
4. Klaniczay Gábor, *Az uralkodók szentsége a középkorban*, Bp., 2000.
5. Dobszay László, *Az ország patrónusainak liturgikus tisztelete a középkori zsolozsmában = A magyar szentek tisztelete és ereikélyei* (szerk. Cséfalvy Pál és Kontsek Ildikó), Esztergom, 2000, 96–106., <http://www.liturgia.hu>

Ajánlott bibliográfia

1. André Vauchez, *Sainthood in the Later Middle Ages*, Cambridge University Press, 1997.
2. Szövérfy József, *Die Annalen der lateinischen Hymnendichtung*, Berlin, 1964.
3. Susanne Wittern, *Frauen, Heiligkeit und Macht: lateinische Frauenviten aus dem 4. bis 7. Jahrhundert*, Stuttgart–Weimar, 1995.

8.2 Szeminárium	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Szent Athanasziosz, <i>Vita Antonii</i> : a szent remete típusa	– magyarázat – megfigyeltetés	
2. A legenda és a skolasztikus gondolkodás: <i>Legenda aurea</i>	– kérdőív összeállítása, kitölttetése, az eredmények elemzése, következtetések levonása, interaktív értelmezés	– az összeállított kérdőív
3. A dinasztikus szentség: a középkori magyar királyi család szentjei I. (legendák)	– csapatmunka: az olvasatok összehasonlítása – nyelvtörténet magyarázatok – terepmunka tanári útmutatások alapján	– előre elkészített és a csoport kompetenciájához mérten kiválasztott fénymásolt anyag szükséges

4. A dinasztikus szentség: a középkori magyar királyi család szentjei II. (<i>historia rhythmata</i>)	– elemzés – megfigyeltetés, rávezetés	– a szövegválasztás a szemináriumvezetővel egyeztetve
5. A barokk szent mint típus: Loyolai Ignác (ikonográfia, tradíció és innováció)	– egyéni tájékozódás, adatgyűjtés, rendszerezés, értelmezés	
7. Középkori szentek barokk prédikációkban	– a kézirat szerkesztői feladatainak megfigyeltetése	– egy régi kiadvány ilyen szempontú elemzése vagy – konkrét kézíraton való munka
8. Ambrosius himnuszai – szövegválasztás a csoporttal történt megegyezés alapján	– elemzés – megfigyeltetés, rávezetés	

Bibliográfia

Primér bibliográfia

1. Szent Athanasziosz, *Szent Antal élete = A III–IV. század szentjei*, bev., jegyz. Vanyó László, Bp., 1999, 41–117.
2. Jacobus de Voragine, *Legenda aurea*, szerk., utószó, jegyzetek és részben ford. Madas Edit, Bp., 1990.
3. *Legendák és csodák (13–16. század)*, szerk. Madas Edit (részben fordította is) és Klaniczay Gábor, Bp. 2001. (Szentek a magyar középkorból 2.)
4. Sík Sándor, *Himnuszok könyve. A keresztény himnuszok költészet remekei latinul és magyarul*, Bp., 1943; internetes változat: www.ppek.hu
5. *Amor sanctus. Szent szeretet könyve*, ford., magy. Babits Mihály, Bp., 1933 (vagy valamelyik későbbi kiadás)

Szekundér bibliográfia

1. Peter Brown, *A szentkultusz*, Bp., 1993.
2. Ságthy Marianne, *Versek és vértanúk: A római mártírkultusz Damasus pápa korában*, Bp., 2003.
3. Ságthy Marianne, *Isten barátai: Szent és szentéletrajz a késő antikvitásban*, Bp., 2005.
4. Klaniczay Gábor, *Az uralkodók szentsége a középkorban*, Bp., 2000.
5. Dobszay László, *Az ország patrónusainak liturgikus tisztelete a középkori zsolozsmában = A magyar szentek tisztelete és ereikélyei* (szerk. Cséfalvy Pál és Kontsek Ildikó), Esztergom, 2000, 96–106., <http://www.liturgia.hu>

Ajánlott bibliográfia

1. André Vauchez, *Sainthood in the Later Middle Ages*, Cambridge University Press, 1997.
2. Szövérfy József, *Die Annalen der lateinischen Hymnendichtung*, Berlin, 1964.
3. Susanne Wittern, *Frauen, Heiligkeit und Macht: lateinische Frauenviten aus dem 4. bis 7. Jahrhundert*, Stuttgart–Weimar, 1995.

9. A szakmai területek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvadásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával

Az ARACIS kritériumainak megfelelően, az intézet/a tanszék együttműködik a szakmai és a társadalmi-gazdasági szférák képviselőivel, különösképp a Megyei Tanfelügyelőségekkel.

10. Értékelés

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

A tevékenység típusa	10.1 Értékelési szempontok	10.2 Értékelési módok	10.3 Ennek aránya a végső jegyen
10.4 Előadás	A tárgyi tudás pontossága és volumene	Önálló szóbeli témakifejtés	35%
	Szintetizáló és összefüggéseket láttató képesség, jelenségek elemzésének képessége	Hozzászólás, problematizálás, véleményalkotás	35%
10.5 Szeminárium	Egy szeminárium levezetése egyedül vagy teamben: – a megadott témához való anyaggyűjtés adekvát volta (a felkutatás és a szelektálás módja) – kiselőadás vagy vitaindító felvezetés megtartásának minősége és hatékonysága	A bemutatott előadás viszonyítása a témamegbeszéléshez, visszajelzés a választott téma megadott szempontjainak követésére, a kidolgozás és az előadás módjára	30%
	– a többi szemináriumon: aktív részvétel a munkában	A hozzászólások gyakoriságának és minőségének követése	
10.6 Minimális követelmények			
• Az egyes témák ismerete a konkrét események, személyek, jelenségek felidézésével, apró részletek nélkül • Összefüggések teremtésére való képesség • Hagiográfiai problémák érzékelése • Legalább két bibliográfiai tétel ismerete • Szeminárium esetében: egy kiselőadás vagy vitaindító megtartása, illetve az összes téma alapszintű ismeret, kritikai megközelítése			

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)¹

		A fenntartható fejlődés általános ikonja						
1 A SZEGÉNYSÉG MEGSZÜNTETÉSE	2 AZ ÉHEZÉS MEGSZÜNTETÉSE	3 EGÉSZSÉG ÉS JÓLLÉT	4 MINŐSÉGI OKTATÁS	5 NEMEK KÖZÖTTI EGYENLŐSÉG	6 TISZTA VÍZ ÉS KÖZEGÉSZSÉGSÜGY	7 MEGHETERHETŐ ÉS TISZTA ENERGIA	8 TISZTESSEGES MUNKÁÉS GAZDASÁGI NÖVEKEDÉS	9 IPAR, INNOVÁCIÓ ÉS INFRASTRUKTÚRA

¹ Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az [SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban](#) történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.

A kitöltés időpontja 2025.02.10.	Az előadásért felelős tanár aláírása 	A szemináriumért felelős tanár aláírása
Az intézeti jóváhagyás időpontja	Az intézetvezető aláírása	